

tatását kíváncsian várjuk, mert a kutatásokra és ezek kiegészítésére szükség van, annál is inkább, mivel néhány komoly, szakmai, tartalmi és módszertani észrevételünket nem hallgathatjuk el.

Igen sok idézett részgondolatot használ, de rendszerezés nélkül, s ennek saját gondolásai látják kárát. A fejlődéslélektani és egyéb pszichológiai (elméleti) ismeretek és vonatkozások gyakran hiányosak, sőt tévesek. Például a *Vajdasági feladatlap-rendszerben alkalmazott gondolkodási műveletek* című rész többnyire csak feltevésekre épül, s később sem kap sem elméleti, sem empirikus alapot. Holott a feltételezett gondolkodási műveletek valóságát *bizonyítani* kellene. A felmérések leírása olykor zavaros, az alkalmazott vázlat (desing) alkalmazása nem következetes és számtalan okból a kapott eredmények nem mentesek egyéb (nem kísérleti) tényezők hatásától (a E és K csoportok komparabilitása stb.). Az elméleti következtetések sem támaszkodnak megfelelő kvantitatív kiértékelésekre.

Legfőként pedig mind elméleti, mind módszertani szempontból a kísérleti (vajdasági) feladatlaprendszer „kettős funkciója” — oktatási eszköz, értéklési (mérő) rendszer — kifogásolható.

A téma óvodapedagógiai megközelítése valóban nélkülözhetetlen, hiszen manapság, liértelen „elurbánosodott” társadalmunkban mindinkább az óvodára hárul az az ismeretterjesztő és tudatépítő társadalmi szerep, amely eddig a szülőkre, a nagyszülőkre, a testvérekre, a szomszéd cipészre vagy a tanyai nagybácsikra hárult. Ma az óvoda nemcsak legkisebjeinknek „kulturintézménye”, hanem sok esetben pótszülő is. Madarász Ferenc munkája erre is figyelmeztet.

BARATH Árpád

IGAZSÁGOT KERESVE . . .

Sáifer Pál: *Politúros fedelű könyv*. Forum Könyvkiadó, Újvidék, 1984

Sáifer Pál negyedik kötete, bármily sokat is váratott magára, az első háromhoz viszonyítva nem hozott újat. Kár, hogy rutinos elbeszélés-móddan és többnyire ismert témáin nem tudott túllépni. Elbeszéléseiből most is sugárzik embersége, élvezetes mesélése pedig olvashatóvá teszi a könyvet, melynek írásai csak annyira futó benyomásokként érintenek bennünket, mint egy-egy újsághír. Legföljebb elgondolkozunk egy kicsit a könyvön, hősein és magunkon, esetleg egy éjszaka kuszább lesz az álmunk, de másnap már nem vesszük kézbe.

A kötet sikerültebb elbeszélései a *Hajnal óta esik az eső*, a *Menekülés*, és a *Látogatás*. Ezekben a mindennapi helyzetekben egyszerű emberekkel találkozunk, mégsem klisé történetek, hanem valóságábrázolások. Az elsőben nincs is történet, csak a főhős-elbeszélő lelkivilága tárul fel előtt-

tünk. A többnyire egyszerű mondatok mindig csak apró gondolatokat közölnek, mindig eggyel többet, és így, lépésről lépésre haladva, mind jobban bevonják az olvasót az elbeszélő nyomasztó világába. A *Menekülésben* és a *Látogatásban* az író által gondosan megfigyelt hétköznapijainkat látjuk viszont. Az első hibája, hogy a pozitív hős „igazságos” szemszögéből, tehát egyoldalúan mutatja be az annak sorsát megnehezítő, többnyire „rossz” környezetét. A *Látogatásban* kikerüli ezt a buktatót, nem erőlteti olvasójára senki „igazságát”, csak elénk tárja az eseményeket, de túlnyomórészt a felszínt mutatja meg, csupán sejtetve, ami mögötte rejlik. Kár, hogy ez az elbeszélés is, akárcsak a *Menekülés*, az olvasó könnyzacskóira ható, érzelgős epizóddal zárul.

A kötet többi darabjában régi témáit elveníti fel. A háborúról, a mozgalmi múlttól, az újjáépítésről új történeteket mesélhet ugyan az író, aki mindezt megélte, de többet — régi szemszögéből, hagyományos írói eszközökkel — aligha mondhat. Négy évtized távlatából, annak minden tapasztalatával nem túl nehéz „higgadt bölcsességgel visszatekinteni a múltra”. A *Jegenyék alkonyában* vagy a *Hűtlen földben* az igazságos ember egykori meghurcoltatásainak irodalomból, filmről ismert variációit látjuk viszont. Most már könnyű meglátni azt is, hogy hol volt, hol nem volt — negyven éve igazság.

A *Meghívásban* az író felhagy a hagyományos elbeszélésmóddal, de elbizonytalanodik. A *bivatalnok álmának* leírásában a számok megelevenítése túlságosan erőltetett, irányított, a történethez és a valósághoz viszonyítva valószerűtlen, álomként viszont túlságosan valószerű.

A szerző korábbi novelláskötetének, a *Hideg neonfénynek* témáihoz, írói eszközeihez viszonyítva nem jelent előrelépést ez a kötet. Saffer régebbi novellái sokkal többet mondtak az olvasónak, mint a *Politúros fehéla könyvben* levők.

LADÁNYI István

BORA VOJNOVIĆ ÚJSÁGFOTÓS

Foto: Bora Vojnović. Forum, Könyvkiadó, Újvidék 1984

Nemegyszer magyarázta, hogy az újságfotó nem művészeti ideálokat követ, nem az esztétikai vonások adják többletértékét. Mái is ehhez a formulációhoz tartja magát és váltig büszke rá, hogy újságfotós. Most megjelent gyűjteményes kötete ilyképp manifesztumként is felfogható; egy hitvallás összegezeként, illetve alátámasztásaként.

A zurnalisztikai fotózás létalapját az információkészség, a képi tisztaság és közvetlenség képezi, ennél fogva nem tűri az absztrakt elemeket, az elvont képi utalásokat, egyszóval: a kísérletezést. Az újságfotós munkájának innovatív momentumai nem a nyelvi experimentálásban, a kom-